

for preschoolers aimed at developing the ability to give kindness and joy to other are presented.

Key words: Spirituality, mental health, spiritual health, emotional intelligence, sensitivity, pedagogical conditions, children of senior preschool age.

Табачник І. Г. – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти, комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (м. Харків, Україна). E-mail: itabachnik@mail.ua

Tabachnik I. H. – Ph.D, Lecturer in the Department of Theory and Methodology of Preschool Education, Municipal Institution «Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council (Kharkiv, Ukraine). E-mail: itabachnik@mail.ua

УДК 378.147

ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗ СТУДЕНТАМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

П. О. Тадєсв, Г. Ф. Мартинюк

У статті обґрунтовано можливість використання міжнародних наукометричних баз у науковій діяльності студентами вищих навчальних закладів. Акцентовано, що вміння послуговуватися ними відкриває молодим науковцям нові можливості, як-от: отримувати нову інформацію про нові напрямки досліджень, скласти рейтинги науковців, обробляти статистичні дані про наукову діяльність, приймати управлінські рішення завдяки миттєвому доступу до наукової інформації.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, міжнародні наукометричні бази, науково-дослідницька діяльність студентів.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Становлення України як самостійної держави, прагнення до інтеграції в європейський освітній простір кардинально впливає на підготовку фахівців у вищих навчальних закладах. Європейський вимір у підготовці висококваліфікованих фахівців підвищує якість освіти, сприяє підготовці до життя в полікультурному суспільстві. У нинішньому

постіндустріальному суспільстві інформація становить стратегічну цінність на рівні з матеріальними та енергетичними ресурсами.

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології є могутнім інструментом прискорення усіх сфер розвитку суспільства, що уможливорює створювати, обробляти та зберігати значні обсяги інформації. Вагома роль у процесі застосування інформаційно-комунікаційних технологій належить системі вищої освіти як основному джерелу підготовки конкурентоспроможних кадрів нової генерації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення цієї проблеми, на які спирається автор. Проблемам професійної педагогічної підготовки студентів вищої школи присвячено низку розвідок відомих науковців. Дослідження в галузі організації та вивчення впливу науково-дослідницької діяльності студентів на якість підготовки спеціалістів ВНЗ розглядали у наукових доробках такі вчені, як-от: Є. Булгакова, В. Буряк, Т. Волкова, В. Галузинський, О. Зуброва, М. Дзукоева, К. Дурай-Новакова, І. Каташинська, Р. Кузьмін, А. Ліненко, П. Тарасова та ін.

Використання міжнародних наукометричних баз у науковій діяльності досліджували чимало вітчизняних та закордонних науковців, як-от: А. Білощицький, О. Гальчевська, О. Гарасим, В. Гогунський, О. Куницький, О. Пінчук, А. Радченко, О. Сазонець, Д. Солов'яненко, Д. Тарасов, І. Тихонова, Я. Яцків та ін.

Метою статті є визначення можливостей використання міжнародних наукометричних баз у науково-дослідницькій діяльності студентів вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Підготовка наукових, науково-педагогічних фахівців вищої кваліфікації в аспірантурі, докторантурі університету належить до пріоритетних завдань формування науково-інноваційного потенціалу України. Наразі сфера інноваційної діяльності потребує спеціалістів нової генерації, готових працювати в умовах жорсткої конкуренції, озброєних знаннями сучасних механізмів розвитку економіки, менеджменту, бізнес-планування тощо.

Вищий навчальний заклад, який створює умови та ресурси для навчання засобами ІТ, виходить на новий рівень сучасного світового університету. Відтак, науково-дослідна робота студентів є одним із вагомих засобів підвищення якості підготовки майбутнього фахівця з вищою освітою, здатного застосовувати досягнення сучасної науки.

Вчений Ю. Лавриш, досліджуючи особливості науково-дослідницької роботи студентів, зазначає, що науково-дослідна робота полягає в

пошуковій діяльності, що виражається, насамперед, у самостійному творчому дослідженні. Унаслідок пошукової діяльності суб'єктивний характер «відкриттів» студентів може набувати певної об'єктивної значущості та новизни. Завдання науково-дослідної роботи студентів у ВНЗ полягає в розвитку в них умінь пошукової, дослідницької діяльності, а також у формуванні вмінь застосування методів наукових досліджень на практиці, ознайомлення студентів з постановкою й розв'язанням наукових і технічних проблем [3].

І. Каташинська [2], стверджує, що у сфері науки процеси оновлення відбуваються з особливою інтенсивністю. Вони охоплюють когнітивну, методологічну, світоглядну, інституціональну сфери науки. Наукова робота відноситься до вищого рівня мисленнєвої людської діяльності. До неї потрібно послідовно готувати студентів впродовж всіх років навчання. Підготовка майбутніх фахівців охоплює оволодіння критичним та творчим мисленням, методами обробки великих обсягів інформації, інформаційного захисту, створення експертних систем, математичного вирішення наукових задач та інше.

Відтак, можемо констатувати, що науково-дослідницька діяльність студентів є одним із найважливіших засобів підвищення якості підготовки фахівців з вищою освітою, здатних творчо послугоуватися в практичній діяльності найновішими досягненнями науково-технічного прогресу.

Навчальна науково-дослідна робота охоплює майже всі форми навчальної роботи: написання рефератів з конкретної теми у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, фундаментальних і професійно орієнтованих, спеціальних дисциплін, курсів спеціалізації та за вибором; виконання лабораторних, практичних, семінарських та самостійних завдань, контрольних робіт, які містять елементи проблемного пошуку; виконання нетипових завдань дослідницького характеру під час різних видів практики, індивідуальних завдань; розроблення методичних матеріалів з використанням дослідницьких методів (спостереження, анкетування, бесіда, соціометрія тощо); підготовку і захист курсових і дипломних робіт, пов'язаних з проблематикою досліджень кафедр.

Науково-дослідна робота студентів поза навчальним процесом, є одним із найважливіших засобів формування висококваліфікованого фахівця. Вона передбачає участь у роботі предметних наукових гуртків; проблемних груп, секцій, лабораторій; участь у виконанні держбюджетних або госпрозрахункових наукових робіт; проведення досліджень у межах творчої співпраці кафедр, факультетів; роботу в студентських інформаційно-аналітичних і культурологічних центрах, перекладацьких

бюро; рекламну, лекторську діяльність; написання статей, тез, доповідей, інших публікацій.

Знання міжнародних наукометричних баз, вміння послуговуватися ними, відкриває молодим науковцям такі нові можливості: отримувати нову інформацію про сучасні напрямки досліджень; отримувати доступ до результатів наукових досліджень провідних вчених; складати рейтинги науковців; обробляти статистичні дані про наукову діяльність та ін.

Із зростанням чисельності студентів, які бажають займатися науковими пошуками, постає питання про науковий внесок кожного з них. Вага вченого у науковому співтоваристві, його вплив на події, що відбуваються в обраній галузі науки багато в чому визначаються тим, наскільки повно, конструктивно і органічно представлені результати його досліджень в Інтернет-мережі [1].

Доступ студентів до публікацій світової спільноти відкриває нові підходи щодо аналізу рівня наукових розвідок. Але для цього слід проводити в університетах різноманітні семінари з даної тематики для молодих науковців, щоб вони могли послугоуватися ними. До прикладу, наведемо такі теми семінарів, круглих столів, як-от:

- Характеристика наукометричних баз даних.
- Науково-інформаційні та наукометричні дослідження.
- НБ Scopus.
- НБ Index Copernicus.
- НБ Web of Science.
- Проблеми публікацій українських вчених у світових виданнях.
- Актуальність використання наукометричних баз.
- Сучасний стан електронного бізнесу в Україні.
- Особливості індексації видань у наукометричних базах даних.
- Для чого нам потрібні наукометричні бази даних.
- Як написати статтю у міжнародне видання.
- Міжнародні гранти, наукові та освітні проекти і програми.

Такі семінари зацікавлять студентів, мотивують їх до роботи над своїми науковими дослідженнями, сприятимуть розширенню комунікаційних зв'язків між молодими науковцями всього світу. Для цього необхідно ознайомити студентів з міжнародними базами даних, їх призначенням, міжнародними системами пошуку інформації, пошуковими можливостями найбільших бібліотек світу.

Студентів необхідно навчати виконувати практичні роботи, з метою дослідження інформаційно-аналітичних систем цитування наукових публікацій в журналах з імпаکت-фактором та науко-метричних баз даних,

проведення аналізу бібліографічних даних наукових публікацій з метою підвищення ефективності проведення досліджень в науці та освіті. Як приклад, можна запропонувати наступну тематику:

1. Дослідити основні можливості наукової електронної бібліотеки www.nbuv.gov.ua.

2. Визначити, які наукові журнали та видання мають найвищий індекс цитування. Визначити індекс цитувань викладачів рідного університету. Проаналізувати публікаційну активність одного з авторів.

3. Наукометрична база даних Scopus та її характеристики.

4. Сформувати перелік 5 різних фахових журналів, які входять до БД Scopus, з гіперпосиланнями на вимоги до публікацій в них. Отримати перелік публікацій в Scopus викладачів університету, в якому навчається студент.

5. Виконати дослідження альтернативних наукометричних баз даних, наприклад Коперникус. Виконати реєстрацію науковця в базах даних та ін.

На даний час існує велика кількість міжнародних наукометричних баз: Web of Science, Scopus, Index Copernicus, Astrophysics, PubMed, Mathematics, Chemical Abstracts, Springer, Agris, GeoRef. Найавторитетнішими з них, індекси яких визнаються в усьому світі, є «Web of Science» і «Scopus». Усі бази даних можна по групувати за такими ознаками: комерційні та некомерційні; платні та безкоштовні; закриті і відкриті; повнотекстові та реферативні.

У відповідності до рішення Міністерства освіти і науки України [4] з 1 вересня 2013 року претенденти на здобуття наукових ступенів повинні мати статті, що опубліковані у зарубіжних виданнях або виданнях України, що внесені до реєстру наукометричних баз. Згідно із цими вимогами на здобуття ступеня доктора наук необхідно мати не менше чотирьох публікацій, для кандидата наук – не менше однієї. Наразі, аспірантам, молодим вченим необхідністю є представлення власних досліджень в окремих наукометричних системах.

Заняття науковою діяльністю потребує спеціальної підготовки студентів в період професійного навчання у вищому навчальному закладі. Сформовані професійні компетенції студентів під час науково-дослідної діяльності являються умовою успішної самореалізації особистості в подальшій професійній діяльності, показником інтелектуальної і моральної зрілості.

В сучасних умовах інформатизації традиційні форми залучення студентів до науково-дослідницької діяльності трансформуються через інформаційно-комунікаційні технології. В мережевих технологіях студенти можуть співпрацювати віртуально. На сторінках соціальних мереж вони

можуть одержувати повідомлення про наукові конференції, приймати участь в обговоренні наукових досліджень, отримувати інформацію про гранти, аспірантуру, докторантуру, тощо. На початковому етапі дослідження соціальні мережі дають змогу молодому науковцю відслідковувати актуальні публікації з ораної тематики, встановлювати особисті контакти з ведучими спеціалістами в тій чи іншій галузі знань.

На даний час у студентів є можливість широкого застосування мережевих технологій для ознайомлення з наукометричними базами даних, що являють собою бібліографічні і реферативні бази даних, які займаються збором і обробленням наукової інформації. Наукометричні бази даних є також інструментом для здійснення оцінки результативності й ефективності діяльності науково-дослідницьких установ, відслідковування цитованості наукових статей, визначення імпаکت-фактора наукового журналу та інших наукометричних параметрів. Наразі для тематичних пошуків студенти, викладачі послуговуються репозиторіями – електронними архівами програмних продуктів, які доступні для завантаження. Відтак, молоді науковці мають відкритий доступ до результатів наукових досліджень, які проводяться в університеті.

Важливим засобом наукових комунікацій в онлайн-просторі є інтернет-конференції, семінари, вебінари і т.д. Онлайн взаємодія в науковій творчості являється ефективним фактором науково-дослідницької діяльності. Сучасні можливості інтернет-технологій уможливають створення і поширення інформації не тільки у формі текстових публікацій. Наразі поширеним є обмін науковим відеоконтентом. Молоді вчені можуть самостійно розміщувати відеоролики з записами реальних експериментів, інтерв'ю з вченими і т.д. Відтак, молоді дослідники мають змогу обмінюватися досвідом на принципово новому рівні.

Виокремимо основні помилки молодих науковців, на яких необхідно акцентувати під час науково-дослідної роботи: не використання сучасних засобів пошуку інформації (доступ до науко метричних баз даних); відсутня робота над створенням власного бранда (не зареєстровані в Orcid, ResearcherID, Researchgate); наявність помилок при публікації результатів дослідження (не вдало обраний журнал для публікації, помилки в списках літератури); не здійснення пошуку можливих партнерів для спільних досліджень.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З огляду на вище зазначене, можна констатувати, що міжнародні наукометричні бази є потужним інструментом оприлюднення та аналізу використання наукових студій. Вони уможливають якісно оцінювати наукову інформацію й

сприяють тісній співпраці науковців на міжнародному рівні. Наявність публікації(й) в таких журналах створює низку переваг для кар'єри молодого вченого. Інноваційні форми реалізації наукової творчості студентів в мережевих середовищах охоплюють майже всі сфери онлайн-технологій. Вони являють собою якісно новий рівень наукової діяльності, який уможливило більш швидко та ефективно взаємодію. Такі технології розширюють потенціал традиційних форм організації науково-дослідницької роботи студентів, ефективно впливають на інноваційний розвиток наукової діяльності в цілому.

Література

1. Гальчевська О. А. Використання міжнародних наукометричних баз даних відкритого доступу в наукових дослідженнях [Електронний ресурс] / О. А. Гальчевська. - Режим доступу: <http://www.academia.edu>
2. Каташинська І. Формування готовності вчителя до дослідницької педагогічної діяльності в умовах поетапної підготовки студентів педагогічного вузу: дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / І. Каташинська. – К., 1996. – 202 с.
3. Лавриш Ю. Особливості організації науково-дослідницької діяльності студентів вищих навчальних закладів / Ю. Лавриш // Режим доступу: [file:///C:/Users/admin/Downloads/vntufil_2013_2_13%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/vntufil_2013_2_13%20(1).pdf)
4. Наказ Міністерства № 1112 від 17.10.2012 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 2 листопада 2012 року за № 1851/22163. 21.08.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/certified-staff-evaluation/564/>

ПРИМЕНЕНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ НАУКОМЕТРИЧЕСКИХ БАЗ СТУДЕНТАМИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ В НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

П. А. Тадеєв, Г. Ф. Мартинюк

В статье обоснована возможность использования международных наукометрических баз в научной деятельности студентов высших учебных заведений. Акцентировано, что умение пользоваться ими открывает молодым ученым новые возможности, как: получать новую информацию о новых направлениях исследований, составлять рейтинги ученых, обрабатывать статистические данные о научной деятельности, принимать управленческие решения благодаря мгновенному доступу к научной информации.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, международные наукометрические базы, научно-исследовательская деятельность студентов.

APPLICATION OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC BASES BY STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS IN SCIENTIFIC AND RESEARCH ACTIVITY

P. O. Tadeiev, H. F. Martyniuk

The article substantiates the possibility of using international science to metric bases in scientific work of students of higher educational establishments. It is emphasized that the ability to use them opens new opportunities for young scientists, for example: to receive new information on research directions at the university, to compile ratings of scientists, students, to process statistical data on scientific activity, to make managerial decisions due to instant access to scientific information.

Key words: Information and communication technologies, international scientometric bases, research activity of students.

Тадеєв Петро Олександрович – доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту автоматичної, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна). E-mail: ptadeyev@gmail.com

Tadeiev Petro Aleksandrovyich – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Educational Scientific Institute of Automatics, Cybernetics and Computer Engineering of the National University of Water and Environmental Engineering (Rivne, Ukraine). E-mail: ptadeyev@gmail.com

Мартинюк Галина Федорівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне). E-mail: qwer200707@meta.ua

Martyniuk Halina Fedorivna – Candidate of pedagogical sciences, Associate Professor of the Department of public administration, documentation and information activity of the National University of Water and Environmental Engineering (Rivne). E-mail: qwer200707@meta.ua